

Коваленко Ольга Ігорівна

головний спеціаліст-юрисконсульт Управління Західного офісу
Держаудитслужби в Тернопільській області

Гупаловська Мирослава Богданівна

к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
m.hupalovska@tneu.edu.ua

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Здійснення контролю є одним із невід'ємних елементів побудови досконалого суспільного устрою в державі. В умовах ринкової економіки особливим видом діяльності, що здійснюється державою в особі відповідних органів державної влади є державний фінансовий контроль. Державний фінансовий контроль – це різновид фінансового контролю, публічний, регламентований спеціальними нормативно-правовими актами вид діяльності, що здійснюється органами державної влади, спрямований на встановлення фактичного стану справ (фінансової дисципліни) на підконтрольному об'єкті щодо забезпечення законності, результативності та ефективності управління фінансовими ресурсами та на усунення фінансових правопорушень і прийняття управлінських рішень у сфері публічної фінансово-економічної діяльності найбільш ефективним способом [1, с. 79]

Ефективне функціонування державних фінансів, раціональний розподіл і використання ресурсів, динамічний розвиток вітчизняної економіки передбачають необхідність проведення постійного фінансового контролю з боку держави [2, с. 44].

У науковому середовищі дане питання є актуальним, оскільки досліджується досить широко, у зв'язку із суперечностями та недостатньою досконалістю нормативно-правового регулювання у цій сфері. Зокрема, науковий інтерес фокусується на процесах реформування державного фінансового контролю в Україні в умовах євроінтеграційних процесів [3, с. 277].

Слід зазначити, що правовою базою здійснення державного фінансового контролю в Україні є перш за все Конституція України, яка є базисом національного законодавства, його основою, норми якої визначають принципи, основні права і обов'язки державних органів і громадських організацій в сфері здійснення державного фінансового

контролю. Крім того, окремі питання державного фінансового контролю відображені в кодексах, законах та підзаконних правових актах, а саме: указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України, інструкціях і наказах, рішеннях органів публічної влади, статутах та інших актах, що регламентують правове положення органів публічної адміністрації та інших учасників фінансових правовідносин [4, с. 14].

При цьому слід звернути увагу, що перелік нормативних документів не є вичерпним і необхідність їх застосування чітко залежить від сфери здійснення фінансового контролю, враховуючи учасників зазначеного процесу.

Аналізуючи нормативні документи, які регламентують реалізацію повноважень органів державного фінансового контролю в Україні, доцільно висвітлити основні їх завдання, у яких розкривається зміст державного фінансового контролю, а саме:

1) нормативне регулювання перевірки стану виконання фінансових зобов'язань перед державою, органами місцевого самоврядування, об'єктами контролю;

2) нормативне регулювання перевірки розробки і виконання бюджету;

3) законодавчо встановлена перевірка правильності використання державними та комунальними підприємствами, установами, організаціями грошових ресурсів, що є в їх розпорядженні, а також використання державного (комунального) майна;

4) перевірка дотримання правил здійснення фінансових операцій, розрахунків і зберігання грошових коштів підприємствами і установами та організаціями різних форм власності;

5) перевірка фінансового стану і ефективного використання трудових, матеріальних ресурсів підприємств і організацій, бюджетних установ;

6) усунення і попередження порушень фінансової дисципліни.

Таким чином, державний фінансовий контроль у різних формах має наскрізний характер у фінансовій діяльності держави, основними функціями державного фінансового контролю можна вважати комплексне визначення реального стану фінансової системи, оцінка державних цільових та бюджетних програм та даних про фінансову діяльність, аналіз стану розрахунків з державним бюджетом і позабюджетними фондами, виявлення відхилень від прийнятих стандартів законності, аналіз причин відхилення та розробка на цій основі заходів з метою їх усунення.

Значення державного фінансового контролю визначається характером фінансової діяльності держави, соціальною спрямованістю фінансової

політики, що у свою чергу вимагає усе більше й більше коштів. Рациональне та ефективне використання обмежених фінансових ресурсів можливе лише за умови існування дієвої системи контролю за дотриманням законності, фінансової дисципліни і доцільності у процесі мобілізації, розподілу та використання централізованих та децентралізованих коштів фондів, в першу чергу публічних. Отримані у процесі державного фінансового контролю результати забезпечують виконання бюджетів за доходами і видатками, дають змогу знайти резерви збільшення обсягів фінансових ресурсів, виявити і ліквідувати диспропорції у розподілі фінансових ресурсів, забезпечити цільовий характер використання коштів та реалізувати інші функції органів публічної влади. Таким чином, державний фінансовий контроль виступає функцією управління, вагомим засобом забезпечення законності та відіграє роль чинника подальшого розвитку ринкових відносин.

Однак, необхідно визнати, що за нових умов демократизації суспільства та ускладненому розвитку національної фінансової системи країни державний фінансовий контроль поступово набуває нового змісту, який зумовлюється формуванням нових взаємовідносин між суб'єктами фінансової системи та громадянського суспільства. При цьому, міжнародна практика свідчить, що чіткий розподіл контролю на внутрішній і зовнішній з визначенням повноважень органів контролю – це одне з принципових питань гармонізації законодавства до вимог міжнародних стандартів.

Отже, проаналізувавши практику здійснення державного фінансового контролю, на нашу думку можна запропонувати такі заходи, щодо його удосконалення в Україні :

- необхідно провести обов'язкову гармонізації нормативно-правових актів законодавства України з метою однозначної практики їх застосування;

- спростити процес імплементації міжнародних стандартів фінансової звітності у правове поле та практику діяльності національних органів державного фінансового контролю;

- необхідно узгодити фахову термінологію, що використовується в національних нормативних актах з державного фінансового контролю з вимогами міжнародних документів;

- з метою подальшого розвитку нормативних засад цілісності системи державного фінансового контролю в Україні необхідно удосконалити їх структуру та ієрархічні зв'язки між ними.

З метою реалізації вищевказаних векторів функціонування державного фінансового контролю в Україні виникає потреба у проведенні подальших ґрунтовних досліджень у науковому полі та змін у правовому регулюванні.

Список використаних джерел:

1. Басанцов І. В. Модернізація системи державного фінансового контролю в Україні. *Економ. часоп.* 2014. №1–2 (1). XXI. С. 78-81.
2. Гупаловська М. Б. Теоретико-концептуальні засади державного фінансового контролю. *Світ фінансів.* 2013. № 4. С. 44 - 49.
3. Максимова В. Ф. Організація державного фінансового контролю: навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, 2012. 276 с.
4. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи. *Фінанси України.* 2009. № 11. С. 12-19.

Коваль Вікторія Володимирівна

Головний державний інспектор митного посту
«Ужгород» Закарпатської митниці ДФС
victoria.koval@ukr.net

Кізима Тетяна Олексіївна

д.е.н., професор
t.kizyma@tneu.edu.ua

СТАН БОРОТЬБИ З МИТНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ В УКРАЇНІ

Необхідною умовою ефективного функціонування суверенної правової держави є забезпечення нею прав та свобод громадян, безпеки у всіх сферах зовнішньої та внутрішньої політики, запобігання будь-яким правопорушенням, а також виявлення й усунення причин, що їх породжують.

Виявлення та припинення митних правопорушень, розробка напрямків їх протидії є одним з основних завдань, покладених на митниці ДФС України. Порухення митних правил і відповідальність за ці правопорушення регламентовано розділом XVIII Митного кодексу України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Відповідно до статті 458 Митного кодексу України (далі - МКУ), порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні